

İLKÖĞRETİM, LİSE VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPORA İLİŞKİN TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRMASI

Murat KANGALGİL¹, Deniz HÜNÜK², Gıyasettin DEMİRHAN¹

¹Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu

²ODTÜ Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

ÖZET

Bu araştırma, Ankara'nın merkez ilçelerinde ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden sporcu lisansı olan ve olmayan kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya toplam 2632 öğrenci (ilköğretim okulu 8. sınıfta öğrenim gören ve sporcu lisansına sahip olmayan 376 kız ve 415 erkek; lise 1. sınıfta öğrenim gören ve sporcu lisansına sahip olmayan 321 kız ve 322 erkek; üniversite öğrenim gören, sporcu lisansına sahip olmayan ve seçmeli beden eğitimi dersi alan 237 kız ve 207 erkek, ilköğretim okullarında öğrenim gören ve sporcu lisansına sahip 112 kız ve 128 erkek; lisede öğrenim gören ve ve sporcu lisansına sahip 84 kız ve 178 erkek; üniversitede öğrenim gören ve sporcu lisansına sahip 150 kız ve 102 erkek) katılmıştır. Öğrenci tutumlarının ölçülmesi için Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen, 12'si olumlu 12'si olumsuz olmak üzere toplam 24 maddeden oluşan Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.93, Ölçüt geçerliliği katsayısı da 0.83 olarak hesaplanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplar için iki faktörlü varyans analizi (Two-Way ANOVA) kullanılmıştır. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Tukey Testinden yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan ilköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin tutum puanları ortalamaları üzerine yapılan analiz sonucunda, öğrencilerin sınıf düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Sonuçlar, öğrenci cinsiyeti açısından incelendiğinde erkekler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Aynı zamanda çalışmanın sonuçları, spora aktif katılım açısından incelendiğinde sporcu lisansına sahip olan öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür ($p < 0.05$). Sonuç olarak, öğrencilerin yaşları büyüdükçe tutum puanları artmıştır. Aynı zamanda erkek öğrencilerin ve sporcu lisansına sahip olan öğrencilerin tutum puanları yüksektir.

Anahtar Sözcükler: Tutum, Beden eğitimi ve spor, Öğrenci

Geliş tarihi : 21.12.2006
Yayına kabul tarihi : 30.04.2007

**COMPARISON OF ELEMENTARY SCHOOL, HIGH SCHOOL AND UNIVERSITY
STUDENTS' ATTITUDES TOWARD PHYSICAL EDUCATION AND SPORT**

ABSTRACT

This study was conducted to compare the students attitude towards physical education and sports, who were engaged in sports and the ones who were not, in the central districts of Ankara and being educated in primary schools, high schools and universities. The study included 2632 students (376 girls and 415 boys from 8th grade, 321 girls and 322 boys from 9th grade, 237 girls and 207 boys studying at universities and having elective physical education courses, 112 girls and 128 boys engaged in sports from primary schools, 84 girls and 178 boys from high schools, 150 girls and 102 boys having physical education courses in universities). In the evaluation of students attitude, Physical Education and Sports Attitude Scale which contained totally 24 items (12 positive, 12 negative) and developed by Demirhan and Altay (2001) was used. The Cronbach Alpha reliability and scale validity coefficients of the scale were calculated as 0.93 and 0.83 respectively. Two-Way ANOVA for independent samples was used to analyse the data. When a significant difference was found Tukey's test was used to determine which of the means differed. According to the findings, there was significant statistical difference among the groups, with respect to gender and education levels of the students. Furthermore, when the results were evaluated in terms of active sport participation significant difference among groups in favor of the students having sport license was found ($p < 0.05$). As a result, it was found that as the students get older, their attitude scores increase. Also male students and students having sport license have higher attitude scores.

Key Words: Attitude, Physical education and sport, Student

GİRİŞ

Eğitimden beklenen, bireylerin gizli güçlerini ve yeteneklerini ortaya çıkararak en üst düzeyde geliştirilmesine yardım etmektir. Bireyleri fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmek çağdaş eğitimin temel ilkelerindedir. Çağdaş anlayışa uygun olarak eğitimdeki amacın gerçekleşmesi bireyin, zihinsel eğitiminin yanı sıra fiziksel eğitimi ile olasıdır. Hareket etmeyi öğrenme ve hareketler yoluyla öğrenmeyi amaçlayan beden eğitimi, genel eğitimin vazgeçilemez bir parçasıdır ve genel eğitimin amaçlarına hareketler aracılığı ile katkıda bulunur.

Genel eğitim içinde büyük öneme sahip olan beden eğitimi ve sporun temel amacı, çocukların fiziksel etkinlikler yolu ile eğitimini sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeye çıkmasına yardımcı olmaktır. Aynı zamanda çocukların fiziksel, zihinsel sosyal ve duygusal gelişimlerinin en üst düzeye çıkarılmasına katkıda bulunmaktadır. Bu çerçevede beden eğitimi; okul beden eğitimi programlarında fiziksel aktiviteler ile öğrenci gelişimine, bilgisine, tutumlarına, motor ve davranışsal becerilerine eğlenceli katılım sağlamak amacıyla yapılan ve fiziksel devamlılık içeren aktif hayat şeklidir (Pate, Corbin ve Pangrazi, 1998) diye tanımlanmaktadır. Beden eğitimi der-

sinin bu işlevleri yerine getirebilmesi için üç temel öğenin; öğrenci, öğretmen ve programın düzen içerisinde yürütülmesi gerekmektedir. Bu üç öğe, Beden Eğitimi dersini yönlendiren, biçimlendiren en önemli olgulardır. Beden Eğitimi dersinin daha etkin ve yaygın duruma getirilebilmesi ve çocukların bir bütün olarak gelişmesi, bu öğeler arasındaki ilişkinin sağlıklı ve uyumlu olmasına bağlı görünmektedir. Öğrenci tutumları öğretmenler ve program için önemli bir boyuttur. Diğer alanlarda olduğu gibi okul ortamında öğrenciler beden eğitimi ve spor dersine ilişkin de tutumlar oluştururlar. Beden eğitimi dersine öğrencilerin olumlu tutum geliştirmeleri dersin verimli işlenmesini sağlayarak öğretmeni de güdüleyebilir (Demirhan ve Altay, 2001). Amerikan Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliğine (NASPE) göre, beden eğitimi dersinin ilk amacı öğrencilerde pozitif tutumlar geliştirmek ve hayat boyu fiziksel aktivitelerinin yükseltilmesine katkıda bulunmaktır (NASPE, 1995).

Tüm bu açıklamalardan sonra tutum ile ilgili değişik kişiler tarafından birçok tanımın yapıldığını görebiliriz. Bu tanımlar incelendiğinde; Safrin ve Wood'a (1995) göre, bir durum, kişi ya da bir aktiviteye karşı duyulan özel bir hisdir. Tezbaşaran'a (1997) göre; belirli nesne, durum, kurum, kavram ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimidir. Ertürk'e (1998) göre; tutumlar, ilgiler, beceriler ve bilgi ile ilgili hedeflerin gerçekleştirilmesinde birbirinden farklı unsurlar, yaptırımlar,

raçlar, ipuçları, pekiştiriciler ve malzemeler yakışkın olabilir. Öğretmenlerin tutumlara ilişkin sonuç alabilmeleri için tutumların öğrenme süreciyle bağlantılı olduğunu, değiştiğini ve biçimlendirildiğini bilmeleri gerekmektedir. Beden eğitimi derslerinin içeriği, öğretim yöntemleri, sınıf ortamı ve okul sisteminin öğrenci tutumlarını etkilediği bilinmektedir (Subramaniam ve Silverman, 2000). Carlson'e (1994) göre, tutumları etkileyen faktörler; kültürle ilişkili olanlar (cinsiyet, idoller, ilgilerin farklı oluşu), toplum ile ilişkili olanlar (aile, spor deneyimleri, beceri seviyesi, akranlarla ilişkiler, önceki beden eğitimi deneyimleri ve sporla ilgili algılar) ve okul ile ilişkili olanlar (öğretmen etkisi) şeklinde sıralanmaktadır. Kazanma, başarı, iyi performans gösterme, takım çalışması, eğlenceli katılım birçok orta ve yükseköğretim öğrencileri için pozitif beden eğitimi deneyimleri olarak sayılırken, yanlış egzersiz ve yaralanmalarla ilgili deneyimler negatif deneyimleri içermektedir (Tannehill ve Zakrajsek, 1993). Öğrencilerin pozitif deneyimleri olumlu tutum geliştirmelerine, negatif deneyimleri ise olumsuz tutum geliştirmelerine neden olmaktadır. Aicinena'ya (1991) göre öğrencilerin beden eğitime karşı olumlu tutum geliştirmesinde öğretmen davranışı, sınıf çevresi, aile ve okul yönetimi önem taşımaktadır. Ayrıca öğrencilerin ilgilerini çeken programlar, öğretmenin etkililiği, öğrencilerin anlama düzeyi ve beden eğitimi dersinin gerekli olduğuna inanmaları öğrencilerin olumlu tutum geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır (Luke ve Cope, 1994).

Beden eğitimi dersinin farklı yapısı nedeniyle birçok araştırmacı tutum ile ilgili araştırma yapma ihtiyacı duymuştur. Yapılan araştırmalar yaş ve cinsiyet ile ilgili öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı geliştirdikleri olumlu ve olumsuz tutumları içermektedir.

Carlson (1995), 11-15 yaşlar arası ortaokul öğrencileri ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi dersini %21 oranında eğlenceli bulmadıklarını ve olumsuz tutum sergilediklerini belirtmiştir. Bunun nedeninin de ilgisiz konu ve materyaller, yetenek yoksunluğu, yarışma ortamları ve ayrımcılık hissini olduğunu belirtmiştir.

Ryan ve arkadaşları (2003) yaptıkları çalışmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerine ve beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını saptamış ve lise öğrencileriyle yapılan benzer çalışmalarla bağlantı kurmayı amaçlamıştır. Bu çalışmada 611 ortaöğretim öğrencisinin tutumları ölçülmüş ve ilk sırada beden eğitimi dersinde öğrencilerin değişik aktivitelerden hoşlandıkları (%83), ikinci sırada ise öğretmen davranışlarından hoşlandıkları (%80) ortaya çıkarken hoşlanmadıkları arasında ise ilk sırada kısa ders periyodları (%38) ve ikinci sırada kıyafet değiştirmek (%27) yer almaktadır.

Figley (1985), öğrencilerin beden eğitimine ilgisini uyandıran veya uyandırmayan yönlerini saptamak için bir araştırma yapmıştır. Olumlu ve olumsuz tutumlarla ilgili en çok sözü edilen konuların öğretmen ve programla ilgili olduğu-

nu göstermiştir. Carlson (1994), Park (1995) ve Rice (1988)'da yaptıkları çalışmalarda beden eğitimi dersini seven öğrencilerin beden eğitimine ilişkin pozitif tutumlar geliştirdikleri ve beden eğitimi öğretmenlerini iyi model olarak düşündükleri açıklanmıştır. Beden eğitimi derslerindeki en olumlu deneyimler çeşitli aktiviteler sunmak, kazanma/başarı, iyi yapmak, katılmak, takım çalışması ve tatmin olma/eğlenme olarak sayılabilir (Chung ve Philips, 2002).

Yapılan çalışmaların bir çoğunda ayrıca hem öğretmenin hem de öğrencilerin cinsiyetinin öğrenci tutumunu etkilediği görülmüştür. Bu araştırmaların büyük bir kısmında beden eğitimi derslerine karşı erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha pozitif tutum içerisinde oldukları ortaya çıkmıştır (Carlson, 1995; Weinberg ve ark., 2001) Silverman ve Subramaniam'ın (1999) belirttiklerine göre Oliver (1982) 419 öğrenci ve 15 öğretmenle yaptığı çalışmada hem kızların hem erkeklerin tutumunda ön-testten son-teste doğru bir azalma saptamıştır.

Treanor ve diğerleri (1998), güz döneminde karma eğitime katılan ve bahar döneminde ise erkek ve kız öğrencilerin ayrı olarak derse katıldığı 466 ilköğretim ikinci kademe öğrencisi üzerinde bir araştırma yapmışlardır. Öğrencilerin yıl boyunca yaptıkları aktiviteleri yansıtan ve isimsiz olarak doldurulan ölçek, asıl olarak, öğrencilerin beden eğitimine ilişkin duydukları ilgileri ile ilgili görüşlerini ortaya koymak, algıladıkları yetenekleri ve karma ya da ayrı olarak işlenen be-

den eğitimi ile ilgili tercihlerini ölçmeyi amaçlamışlardır. Sonuçlara göre, erkek öğrenciler kızlara göre kendilerini daha yetenekli, güçlü ve kuvvetli hissetmişler, kızlar ise kendilerini erkeklerden daha şişman algılamışlardır. Ayrıca, kız öğrenciler altıncı sınıftan sekizinci sınıfa doğru beden eğitimi dersinden hoşlanma konusunda sistematik bir düşüş sergileseleler de, erkek öğrenciler beden eğitimi dersinden giderek daha çok zevk almışlardır. Ancak, King'in (1994) 7-9. sınıflarda öğrenim gören 726 öğrenci ile yaptığı çalışmada, beden eğitimi derslerinde kız öğrencilerin yaşlıları olan erkek öğrencilere göre tutum puanlarının oldukça pozitif olduğunu bulmuş ve bu duruma neden olan güçlü faktörü, kız öğrencilerin beden eğitimi derslerinde elde ettikleri statünün, beden eğitime karşı olumlu tutum sergilemelerine yol açtığı şeklinde yorumlamıştır.

Tüm bu açıklamalardan sonra yaptığımız bu araştırma; daha önceki çalışmaların eksikliğinden yola çıkılarak cinsiyet ve sınıf düzeyine (yaşa) göre sporcu lisansı olan öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarının sporcu lisansı olmayan öğrencilere göre nasıl bir değişiklik göstereceğinin tespit edilmesi amacıyla planlanmıştır. Çalışma Ankara ilindeki ilköğretim 8. sınıf, lise 1. sınıf ve üniversitede öğrenim gören, sporcu lisansı olan ve olmayan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının tespit edilmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın uygulandığı araştırma grupları ile elde edilen veriler

sonucunda sporcu lisansı olan ve olmayan öğrencilerin cinsiyete ve öğretim düzeyine (yaşa) göre tutumlarındaki farklılaşma ilerdeki çalışmalara ışık tutabileceği gibi beden eğitimi derslerinde, beden eğitimi öğretmenlerine ve üniversite öğretim elemanlarına yol gösterici olacaktır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu: Araştırma grubunu; 2002-2004 öğretim yılları arasında, Ankara Merkez İlçelerindeki ilköğretim 8. sınıfta ve lise 1. sınıfta öğrenim görüp, beden eğitimi ve spor dersine katılan, sporcu lisansı olan ve olmayan, Hacettepe ve Ankara Üniversitesinde öğrenim görüp seçmeli beden eğitimi dersi alan Mühendislik, İktisadi ve İdari Bilimler, Fen ve Edebiyat Fakülteleri öğrencileri ile Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmaya, bu gruplardan rasgele örneklem yolu ile seçilen, 8. sınıfta öğrenim gören 791 (376 kız ve 415 erkek); lise 1. sınıfta öğrenim gören 643 (321 kız ve 322 erkek); üniversite öğrenim gören 444 (237 kız ve 207 erkek), ilköğretim okullarında sporcu lisansı olanlar arasından rasgele örneklem yoluyla seçilen 240 (112 kız, 128 erkek); liselerde öğrenim gören ve sporcu lisansı olan 262 (84 kız, 178 erkek); üniversitelerde öğrenim gören, beden eğitimi dersi alan ve sporcu lisansı olan 252 (150 kız ve 102 erkek) öğrenci olmak üzere toplam 2632 öğrenci katılmıştır.

Veri Toplama Aracı: Öğrenci tutumlarının ölçülmesi için Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen, 12'si olumlu 12'si olumsuz olmak üzere toplam 24 maddeden oluşan "Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekten toplam puanlar üzerinden alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan 120' dir. Ortalamalar kullanıldığında ise en düşük tutum puanı 1, en yüksek tutum puanı 5' dir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.93, Ölçüt geçerliliği katsayısı ise 0.83 olarak hesaplanmıştır.

Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği'nin araştırma kapsamındaki gruplara ait güvenirliğini araştırmak amacıyla ölçek her sınıf düzeyinde örnekleme yoluyla seçilen 35'er kişilik gruplara 15 gün ara ile uygulanmıştır. Ölçeğin değişik gruplardaki geçerliğine bakmak için ise grupların tutum puanları arasındaki korelasyona bakılmıştır. Test-tekrar test sonuçlarına göre, ilköğretim 8. sınıfa ait sınıf içi korelasyon katsayısı 0.83, lise 1. sınıfa ait korelasyon katsayısı 0.85, üniversite seçmeli beden eğitimi dersi alan öğrencilere ait sınıf içi korelasyon katsayısı 0.95, ilköğretim okullarında spor yapanlara ait sınıf içi korelasyon katsayısı 0.74; liselerde spor yapanlara ait sınıf içi korelasyon katsayısı 0.81; Üniversitelerde spor yapan ve seçmeli beden eğitimi dersi alan öğrencilere ait sınıf içi korelasyon katsayısı 0.90 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması: Araştırmacılar tarafından Ankara merkez ilçelerine bağlı ilköğretim okulları ve liselerde öl-

çeğin uygulanacağı okullar belirlenerek Milli Eğitim Bakanlığından, Hacettepe ve Ankara Üniversitesi Rektörlüklerinden gerekli izinler alınmıştır. Araştırmacılar tarafından alınan izin sonrasında belirlenen ilköğretim okulları ve liselerle, Hacettepe ve Ankara Üniversitelerinde beden eğitimi dersleri öncesinde öğrencilere ölçekle ilgili gerekli bilgiler verilmiş, ölçekler dağıtılarak doldurulması sağlanmış ve ölçekler geri toplanmıştır.

Verilerin Analizi: Elde edilen verilerden tutum puanları dağılımlarının aritmetik ortalaması (\bar{x}) ve standart sapması (S_s) hesaplanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplar için iki faktörlü varyans analizi (Two-Way ANOVA) kullanılmıştır. Fark bulunduğu için hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için Tukey Testinden yararlanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1'de araştırmaya katılan, sporcu lisansı olan ve olmayan öğrencilerin ilköğretim, lise ve üniversite düzeyleri ile cinsiyetlerine göre dağılımı, tutum puanları ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo incelendiğinde erkek ve kız öğrencilerin sınıf seviyesi yükseldikçe tutum puanları ortalamalarının da yükseldiği görülmektedir. Aynı zamanda erkek öğrencilerin tutum puanlarının ortalamalarının kız öğrencilere göre her seviyede daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca sporcu lisansı olan kız ve erkek öğrencilerinin her seviyede sporcu lisansı

Öğrencilerin Beden Eğitime İlişkin Tutumları

Tablo 1. Araştırmaya katılan, sporcu lisansı olan ve olmayan ilköğretim 8, lise 1 ve üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımı, tutum puanları ortalamaları ve standart sapmaları.

Gruplar	Cinsiyet	Spor yapma durumu	n	\bar{X}	Ss
İlköğretim 8. Sınıf	Kız	Sporcu Lisansı Olan	112	4.35	0.33
		Sporcu Lisansı Olmayan	376	4.18	0.35
	Erkek	Sporcu Lisansı Olan	128	4.42	0.31
		Sporcu Lisansı Olmayan	415	4.27	0.35
Lise 1. Sınıf	Kız	Sporcu Lisansı Olan	84	4.36	0.29
		Sporcu Lisansı Olmayan	321	4.16	0.33
	Erkek	Sporcu Lisansı Olan	178	4.50	0.35
		Sporcu Lisansı Olmayan	322	4.30	0.34
Üniversite	Kız	Sporcu Lisansı Olan	150	4.45	0.37
		Sporcu Lisansı Olmayan	237	4.28	0.39
	Erkek	Sporcu Lisansı Olan	102	4.55	0.35
		Sporcu Lisansı Olmayan	207	4.34	0.32

olmayanlara göre daha yüksek tutum puanları ortalamalarına sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf, sporcu lisansı olup-olmama durumu; cinsiyet x sınıf; cinsiyet x spor-

cu lisansı olup-olmama durumu; sınıf x sporcu lisansı olup-olmama durumu ve cinsiyet x sınıf x sporcu lisansı olup-olmama durumuna ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 2’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılan, ilköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin cinsiyet x sınıf düzeyleri x sporcu lisansı olup-olmama durumuna göre yapılan iki faktörlü ANOVA sonuçları.

Gruplar	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	4.986	1	4.986	40,606	0.000*
Sınıf	3.450	2	1.725	14.048	0.000*
Sporcu lisansı olup-olmama	17.404	1	17.404	141.729	0.000*
Cinsiyet x Sınıf	0.396	2	0.198	1.612	0.2
Cinsiyet x Sporcu lisansı olup-olmama	0.002	1	0.002	0.020	0.887
Sınıf x Sporcu lisansı olup-olmama	0.178	2	0.089	0.724	0.485
Cinsiyet x Sporcu lisansı olup-olmama	0.087	2	0.044	0.355	0.701
Hata	321.727	2620	0.123		
Toplam	49241.948	2632			

*p<0.05

Tablo 2’de, araştırmaya katılan ilköğretim 8. sınıf, lise 1. sınıf ve üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin tutum puanları ortalamaları üzerine yapılan analiz sonucunda, öğrencilerin cinsiyetleri, sınıf düzeyleri ve sporcu lisansı olup-olmama durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0.05$). Cinsiyete göre ortaya çıkan farkın erkek öğrencilerin tutum puanlarının yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin sporcu lisansı olup-olmama durumu açısından ortaya çıkan farkın sporcu lisansı olanların tutum puanı ortalamalarının sporcu lisansı olmayanların tutum puanı ortalamalarından yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan sporcu lisansı olan ve olmayan ilköğretim 8. sınıf, lise 1. sınıf ve üniversite düzeyinde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin sınıf düzeylerine göre anlamlı çıkan farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirleyebilmek için yapılan Tukey testi sonucuna göre, bu farkın üniversite öğrencilerinden kaynaklandığı görülmüştür. Bu farkın sebebi olarak, üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersini seçmeli olarak almış olmalarından ve ders saatlerinin fazla olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

TARTIŞMA

Ankara’nın merkez ilçelerinde ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören sporcu lisansı olan ve olmayan kız ve erkek öğrencilerin beden eği-

timi ve spora ilişkin tutumlarını karşılaştırmak amacıyla yapılan bu araştırmaya ilişkin tartışma ve yorumlar aşağıda sunulmuştur.

Bulgular cinsiyet yönüyle incelendiğinde, her iki grubun tutum puanları ortalamaları da yüksek olmakla beraber erkek öğrencilerin tutum puanları kız öğrencilere göre daha yüksektir. Smoll ve Schutz da (1980), yaptıkları araştırmada erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının genellikle kızlarınkine göre daha olumlu olduğunu bulmuşlardır. Öğrenci düzeyi olarak tutumları ele aldığımızda öğrencilerin yaşları büyüdükçe tutum puanlarının arttığı, sporcu lisansı olan öğrencilerin tutum puanlarının ise sporcu lisansı olmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak ilköğretim 8. sınıf ile lise 1. sınıf öğrencilerinin tutum puanları arasındaki fark anlamlı çıkmamıştır. Bunun yaş farkının az olmasından kaynaklandığını söylenebilir. Koca ve Demirhan (2004) tarafından yapılan çalışmaya göre de erkeklerin tutum puanları kızların tutum puanlarına göre anlamlı fark göstermiştir. Araştırmaya göre, öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe kız öğrencilerin tutum puanlarında düşüş, erkek öğrencilerin tutum puanlarında ise yükselme göze çarpmaktadır. Rice’in (1988), lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerine ve beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını saptamak amacıyla yaptığı çalışmada ile Ryan ve arkadaşlarının (2003) ortaokul öğrencileriyle yaptıkları çalışma sonuçları da bizim bulgularımızı destekler nite-

liktedir. Şişko ve Demirhan (2002), ilköğretim 8. sınıf ve lise 1. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını saptamak için yaptıkları çalışmanın bulgularında öğrenci tutumları arasında anlamlı fark bulamamışlardır ki bu bulgular bizim çalışmamızı desteklemektedir. Sporcu lisansı olan öğrenciler arasında üniversite öğrencilerinin tutum puanlarının en yüksek olması ise; sporcu lisansı olan üniversite öğrencilerinin katılmış oldukları beden eğitimi ders saatlerinin fazlalığından ve bu dersi kendi istekleri doğrultusunda seçmiş olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Sonuç olarak, öğrencilerin yaşları büyüdükçe tutum puanları artarken, erkek öğrencilerin ve sporcu lisansına sahip olan öğrencilerin tutum puanlarının yüksek olduğu görülmüştür.

Yazışma Adresi (Corresponding Address)

Murat KANGALGİL
Hacettepe Üniversitesi
Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu
06800 Beytepe / ANKARA
e- posta: mkangal@hacettepe.edu.tr

KAYNAKLAR

- Aicinena, S. (1991). The teacher and student attitudes toward physical education. **Phys Educ**, 48(1), 28-32.
- Carlson, T.B. (1994). Why students hate, tolerate, or love gym: A study of attitude formation and associated behaviors in physical education (Doctoral dissertation, University of Massachusetts, 1994). **Dissertation Abstracts International**, 55-03A, 0502.

- Carlson T.B. (1995). We Hate Gym: Student Alienation From Physical Education. **J Teach Phys Educ**, 14, 467-477.
- Chung, M.H. & Phillips, D.A. (2002). The relationship between attitude toward physical education and leisure-time exercise in high school students. **Phys Educ**, 59(3), 125-138.
- Demirhan, G. & Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği II. **Spor Bilimleri Dergisi**, 12(2), 9-20.
- Ertürk, S. (1998). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Meteksan Matbaacılık.
- Figley, G.E. (1985). Determinants of attitudes toward physical education. **J Teach Phys Educ**, 4, 229-240.
- King, M.H. (1994). Student attitudes toward physical education at the intermediate level (Masters thesis, Memorial University of Newfoundland, Canada). **Masters Abstracts International**, 34-02, 0499.
- Koca, C. & Demirhan, G. (2004). An examination of high school students' attitudes toward physical education with regard to sex and sport participation. **Percept Motor Skill**, 98, 754-758.
- Luke, M.D. & Kope, D.L. (1994). Student attitudes toward teacher behavior and program content in school physical education. **Phys Educ**, 51, 57-66.
- National Association for Sport and Physical Education (NASPE), (1995). **Moving into the future: National Physical Education Standards: A Guide to Content and Assessment**. Boston: CB/McGraw-Hill.
- Pate, R., Corbin, C. & Pangrazi, B. (1998). Physical activity for young people. **President's Council on Physical Fitness and Sports Research Digest**, 3(3), 1-6.
- Rice, P.L. (1988). Attitudes of high school

- students towards physical education activities, teachers and personal health. **Phys Educ**, 45, 94-99.
- Ryan, S., Fleming, D. & Maina, M. (2003). Attitudes of middle school students toward their physical education teachers and classes. **Phys Educ**, 60(2), 28-42.
- Safrit, M.J. & Wood, T.M. (1995). **Introduction To Measurement in Physical Education and Excercice Science**. (3rd Ed.) St. Louis, MO: Mosby.
- Silverman, S. & Subramaniam, P.R. (1999). Student attitude toward physical education and physical activity: a review of measurement issues and outcomes. **J Teach Phys Educ**, 19 (1), 97-125.
- Smoll, F.L. & Schutz, R.V. (1980). Children's attitudes towards physical activity: a longitudinal analysis. **J Sport Psychol**, 2, 137-147.
- Subramaniam, P.R. & Silverman, S. (2000). Validation of scores from an instrument assessing student attitude toward physical education. **Meas Physical Educ Excer Sci**, 4, 29-43.
- Şişko, M. & Demirhan, G. (2002). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 23, 205-210.
- Tannehill, D. & Zakrajsek, D. (1993). Student attitudes towards physical education: A multicultural study. **J Teach Phys Educ**, 13(1), 78-84.
- Tezbaşaran, A. (1997). **Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu**. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Treanor, L., Graber, K., Housner, L. & Wiegand, R., (1998). Middle school students' perceptions of coeducational and same-sex physical education classes. **J Teach Phys Educ**, 18, 43-56.
- Weinberg, R., Tenenbaum, G., McKenzie, A., Jakson, S., Ansel, M., Grove, R. & Gogarty, G. (2001). Motivation for youth participation in sport and physical activity: relationship to culture, self-reported activity levels and gender. **Int J Sport Psychol**, 31, 321-346.